

یک‌رنگ صفاکار، محمدرضا، ۱۳۴۲ -
زیبایی و مرگ: بررسی فیلم مرگ در ونیز لوکینو ویسکونتی/
محمدرضا یک‌رنگ صفاکار - تهران: فرهنگ کاوش، ۱۳۸۴.
۲۱۶ ص.

ISBN 964-6530-77-x

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. ویسکونتی، لوکینو، ۱۹۰۶ - ۱۹۷۶ م. Visconti, Luchino. مرگ
در ونیز — نقد و تفسیر. ۲. فیلم‌نامه‌ها. الف. عنوان. ب. عنوان:
بررسی فیلم مرگ در ونیز لوکینو ویسکونتی.

۷۹۱/۴۳۷۲م۴۴۲۰۸۴۵

PN۱۹۹۷/م۴۴۲۰۸۴۵

۱۳۸۲

۸۱-۴۱۷۷۷

کتابخانه ملی ایران

زیبایی و مرگ

بررسی فیلم مرگ در ونیز

اثر لوکینو ویسکونتی

محمدرضا یکرنگ صفاکار

انتشارات فرهنگ کاوش

۱۳۸۴

زیبایی و مرگ

بررسی فیلم مرگ در ونیز
نوشته: محمدرضا یکرنگ صفاکار
سرویراستار: روبرت صافاریان
ناشر: انتشارات فرهنگ کاوش

طراح جلد: حمید کریمی

چاپ اول: بهار ۱۳۸۴

تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه

حروفچینی: فرهنگ کاوش

لیتوگرافی: ندا

چاپ و صحافی: پارس نگار

شابک: ۹۶۴-۶۵۲۰-۷۷-X

ISBN: 964-6530-77-X

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

آدرس: تهران / صندوق پستی ۱۵۷۴۵-۱۱۷۸

<http://WWW.Kavesh.S5.com>

۹	پیش‌گفتار
۱۲	فیلم‌شناسی کارگردان فیلم
۱۳	شناسنامه فیلم
۱۵	خلاصه داستان فیلم
۷۵	تحلیل فیلم
۷۵	ساختار
۷۵	مسیر داستان
۸۰	زمان و مکان داستان
۸۲	راوی داستان
۸۳	شخصیت‌ها، دیالوگ‌ها، مونولوگ‌ها
۹۵	ساختار نمایشی
۹۵	بازیگری
۱۰۶	صحنه، نور، رنگ، لباس
۱۱۱	ساختار تصویری
۱۱۱	ترکیب‌بندی نماها
۱۲۶	حرکت‌های دوربین و درون‌نماها
۱۳۳	تلوین
۱۴۳	ساختار صوتی
۱۴۳	صدا
۱۴۷	موسیقی صحنه
۱۵۳	موسیقی متن
۱۶۱	مایه‌ها
۱۶۱	مایه‌های درون‌متنی
۱۷۹	مایه‌های برون‌متنی
۲۱۵	پس‌گفتار

پیش‌گفتار

از میان آثار هنری و ادبی بسیار، آثاری هستند که با نخستین تماس، احساسات، اندیشه‌ها و شهوداتی فراموش‌ناشدنی را به اعماق روحمان سزایت می‌دهند. سرایتی که با تأملات بعدی ما بر اثر، گسترش و تداوم یافته و هر بار بیشتر از پیش، وجودمان را سرشار از لذتی آفرینشگرانه می‌نمایند. هر یک از این‌گونه آثار ارزشمند، ممکن است در چشم خیال ما، چونان فرش نفیسی تجسم یابد که تکثرش به رنگ‌ها، گره‌ها و خرده نقش‌هایی مستقل، پُر تنوع و پُر شمار، آمیخته با پیوندی است پویا و برانگیزاننده‌ی اندیشه و خیال، حول نقش مرکزی وحدت‌بخش آن؛ و یا ممکن است چونان کهکشان دواری تجسم یابد که هسته آن، خود اثر یعنی عناصر ساختاری و معنایی، اجزای شکلی و مضمونی، تم‌های اصلی و فرعی، دستمایه‌ها و درونمایه‌های آشکار و نهان، یا ابزار بیانی و عناصر متنی آن است که پیوندی ناگسستنی به هم یافته‌اند و حاصل تکثر هماهنگ هسته‌ای فشرده‌تر، از ایده و احساس اولیه واحد هنرمندند که از همان آغاز با

پیوستگی و وحدت و به نحوی مکاشفه‌وار در ذهن او جرقه زده یا او را به سوی خود فرا خوانده‌اند. مگر نه اینکه جهان - از بی‌نهایت کوچک گرفته تا بی‌نهایت بزرگ - سرشار است از کهکشان‌هایی تو در تو و «ماندالا» شکل؟ و مگر نه اینکه به گفته «ارسطو»، هنر تقلید طبیعت است؟

بدین‌سان، پیرامون هستهٔ این کهکشان، اقماری هستند متشکل از اجزایی بسیار که هر یک به سهم خود نقشی دوسویه و متقابل در فرآیند شکل‌گیری و گسترش مدام آن دارند: اندیشه، احساس، حس و شهود هنرمند خالق اثر، ویژگی‌های شخصیتی و روان‌شناختی او، محتویات ناخودآگاه فردی و جمعی او، مسایل خاص و عام زندگی فردی و اجتماعی و شرایط تاریخی و اقلیمی او، تعاملات او با دنیای درونی و بیرونی‌اش و دریافت‌هایش از این تعاملات - به‌ویژه هنگام آفرینش اثر - و این‌گونه ویژگی‌ها و تعاملات مخاطبان بالقوهٔ اثر در گسترهٔ زمان و مکان - به‌ویژه در فرآیند بازآفرینی مدام اثر - که روابط متقابل اثر هنری با دنیای درون و بیرونش و روابط بینامتنی آن یعنی پیوندها و تعاملات آشکار و نهانش با آثار و متون دیگر - در گام نخست با آثار دیگر هنرمند خالق اثر - را تعیین می‌کنند و شکل می‌دهند. هر مخاطبی اگر بکوشد با ذوق، تأمل و دانش کافی، در نخستین و اساسی‌ترین گام به هستهٔ این کهکشان و در گام بعدی به اقمار پیرامون آن بنگرد، ممکن است در مدار آن قرار گیرد و به برداشت و منظری ویژه از آن دست یابد که همسویه و مکمل با دیگر برداشت‌ها و منظرهای قابل دریافت از آن خواهد بود. و تمامی این‌ها از جمله بدین معناست که دریافت و تحلیل آثار هنری راستین و ارزشمند، فعالیتی است دشوار، خلاق و نیز لذت‌بخش که به هر حال نتایجی نسبی دارد. البته نسبیتی که حدی برای نزدیک شدن آن به مطلق همواره دست نیافتنی نمی‌توان قایل شد و هر حدی از آن نیز می‌تواند مفید و ارزشمند باشد.

فیلم «مرگ در ونیز» اثر «لوکینو ویسکونتی» هم یکی از این کهکشان‌های هنری است. از این روی تحلیل آن کار آسانی نیست؛ چراکه اگر بخواهیم تحلیلی در حد

لزوم کامل باشد، نگاهی همه جانبه را از جمله به روابط این فیلم با دیگر آثار ویسکونتی - می‌طلبید. درحالی‌که این نوشته، معطوف به بررسی ساختار خود فیلم و معانی قابل دریافت از آن است و از این روی کامل نیست؛ هر چند می‌توان امیدوار بود که به عنوان گام نخست و اساسی تحلیل فیلم، مفید باشد.

فیلم‌شناسی کارگردان فیلم

لوکینو ویسکونتی	LUCHINO VISCONTI (۱۹۰۶-۱۹۷۶)
۱. وسوسه	(۱۹۴۲)-۱۳۵ دقیقه / براساس رمان "جیمز.ام.کین"
۲. روزهای پیروزی	(۱۹۴۵)- کوتاه
۳. زمین می‌لرزد / اپیزود دریا	(۱۹۴۸)-۱۶۲ دقیقه / با نگاهی به رُمان "جووانی ورگا"
۴. زیبارو	(۱۹۵۱)-۱۱۳ دقیقه / براساس داستان "چزاره زاواتینی"
۵. ما زن‌ها / اپیزود پنجم	(۱۹۵۳)-۱۸ دقیقه
۶. احساس (سینسو)	(۱۹۵۴)-۱۲۵ دقیقه / براساس داستان "کامیلو بوییتو"
۷. شب‌های سپید	(۱۹۵۷)-۱۰۵ دقیقه / براساس داستان "داستایوسکی"
۸. روکو و برادران	(۱۹۶۰)-۱۷۵ دقیقه / براساس رمان "جووانی تستوری پل گیزلفا"
۹. بوکاجیو ۷۰ / اپیزود شغل	(۱۹۶۲)-۴۶ دقیقه / براساس داستان "کی.دوموپاسان"
۱۰. یوزپلنگ	(۱۹۶۳)-۲۰۵ دقیقه / براساس داستان "جوزپه توماتزی دی لامپه دورا"
۱۱. ستارگان زیبای دُب‌اکبر	(۱۹۶۵)-۱۶۵ دقیقه
۱۲. جادوگران / اپیزود جادوگران زنده در آتش	(۱۹۶۷)- کوتاه
۱۳. بیگانه	(۱۹۶۷)-۱۰۴ دقیقه / براساس رمان "آلبرکامو"
۱۴. سقوط خدایان (نفرین‌شدگان)	(۱۹۶۷)-۱۵۵ دقیقه
۱۵. مرگ در ونیز	(۱۹۷۱)-۱۳۰ دقیقه / براساس رمان "توماس مان"
۱۶. لودویگ	(۱۹۷۳)-۱۳۶ دقیقه
۱۷. قطعهٔ مکالمه‌ای	(۱۹۷۴)-۱۲۲ دقیقه
۱۸. بی‌گناه	(۱۹۷۶)-۱۱۵ دقیقه / براساس رمان "گابریل دانونتزیو"

شناسنامه فیلم

Death in VENICE (Morte A Venezia)

مرگ در ونیز

کارگردان: لوکینو ویسکونتی

فیلمنامه: لوکینو ویسکونتی، نیکولو بادالوکو؛ براساس رمان «مرگ در ونیز»

در اثر توماس مان

مدیر فیلمبرداری: پاسکواله دسانتیس

طراح صحنه: فردیناندو اسکارفیوتی

مدیر تولید: آنا داوینی

دستیار کارگردان: آلبینو کوکو

تدوین: روجرو ماسترویانی

موسیقی: گوستاو مالر: سمفونی پنجم، موومان چهارم: آداجی پیتو

سمفونی سوم، موومان چهارم: سرود نیم شبی

زرتشت نیچه، با آواز کنترآلتو

اجرا: ارکستر استایله، آکادمی ملی سانتاچینلیا

به رهبری: فرانکو مانینو

لباس: پیرو توسی

بازیگران: درک بوگارد (گوستاو فون آشنباخ)

بیورن آندرسن (تادسیو)

سیلوانا مانگانو (مادر تادسیو)

ماریزا برنوسن (همسر آشنباخ)

مارک بورنس (آلفرید)

تهیه کننده: لوکینو ویسکونتی

محصول: آلفاچینما توگرافیا

مدت نمایش: ۱۲۵ دقیقه^۱

سال تولید: ۱۹۷۱

۱. نسخه‌ای که مبنای تحلیل در این کتاب قرار گرفته است (نسخه‌ای به زبان انگلیسی).